

7 клас НУШ

Історія: Україна і світ

Навчально-методичний
комплект
від видавництва
«Астон»

Автори
пілотних
матеріалів:
Ірина Васильків,
Ірина Димій,
Ілля Паршин
та ін.

За модельною навчальною програмою
для закладів загальної середньої освіти

«Історія: Україна і світ. 7–9 класи (інтегрований курс)» (варіант 2)

автори програми:

Власова Н.С., Желіба О.В., Кронгауз В.О.,
Секиринський Д.О., Щупак І. Я.

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

(наказ Міністерства освіти і науки України
від 24.07.2023 № 883)

Які матеріали пропонуємо для пілотування?

- Підручник інтегрованого курсу
- Робочий зошит
- Презентації до уроків
- Розробки уроків
- Календарне планування
- Критерії оцінювання
- Основу для навчальної програми вчителя

§ 2. Запад античного світу

Згадайте...

- хронологічні межі періоду античності;
- терени поширення античної культури.

Як ви розумієте... — поняття «вторгнення», «племена»?

Чи знаєте ви, що...

- останній римський імператор Ромул Август після свого зречення отримав щедре пожиттєве утримання і був висланий до своєї рідні в Кампанію;
- атрибути останнього римського імператора (діадема та пурпурова мантия) було надіслано в Константинополь?

Підручник

2.3. Велике переселення народів та падіння Риму

У II–III ст. н. е. розпочалося Велике переселення народів — масові переселення європейських племен територією Європи. Зміни клімату, перекосяння окремих територій, боротьба за владу всередині племен змусили величезні маси людськості мігрувати, тобто переходити на нові землі, залишаючи обжиті місця. Готи з узбережжя Балтійського моря вирушили на південь і в III ст. опинилися в Паннонському Праторіоні¹. Там вони потиснули сарматів, утворивши власну державу. Внаслідок внутрішніх заворушень ця племина єдність розколотися на остотів (східні) і готів (західні). Остоти, освоївши уздовж римських кордонів, досягли Риму. Спалах варварів IV ст. до пригнороморських степів зі сходу призвело нові завоювання — гунів. Вони розбили остотів та рештки сарматських племен.

Римські автори відзначали також моральний занепад тогочасної еліти. Відбуваючи війни старим часам, вони підкреслювали величезні витрати імператорського двору. Важкими розбагатіти поширювалося також на інші суспільні верстви, для яких жадність стала всюдисущою вадою.

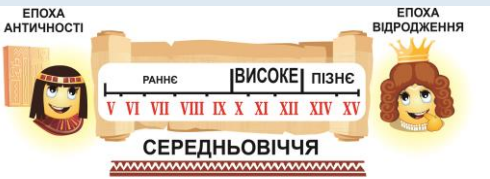
Варвари — назва, яку давали стародавні греки і римляни народам і племенам, що не належали до греко-римської цивілізації і стояли на нижчому рівні культурного розвитку.

1. Як співіснували античний світ та світ варварів? Як відносини склалися між ними? З чого, на вашу думку, полягають «плюси» та «мінуси» утримання найманого війська? З. Знайдіть в тексті підпараграфу та коротко сформулюйте ознаки поступового занепаду Західної римської імперії.

2.2. Особливості взаємин варварського та римського «світів»

Римляни ставилися до чужинців преіпривно. Вони вважали, що земля, розташована північніше від меж імперії малопридатна для цивілізації, бо занадто холодна і волога для традиційного середземноморського землеробства. Як виняток, «поважали» персів, як спадкоємців окремої давньої цивілізації, та кельтів, що тривалий час жили пліч-о-пліч із римлянами у Галлії та інших

Машина часу
«Віршальні битви Римської імперії IV–V ст.»
<https://a.adpic30/>

Корисна гра:
«Велике переселення народів»
<https://learningapps.org/watch?v=p0627hcm20>

Перевірте себе

1. Складіть запитання до тексту параграфа, починаючи кожне таким словом: Коли? Що? Хто? Де? Звідки ми можемо дізнатися про...? Чому? Як...? Який результат...? Запропонуйте свої запитання в класі.
2. Увадіть перебіг «висхідної» Великої переселення народів.
3. Визначте основні причини міграційних процесів.
4. Пояснюйте, чому могоути Римська імперія не змогла справитися з переселенцями-утулами. До яких жовдів це призвело?
5. Вираа «Бей». Напишіть есеє на тему «Вплив кліматичних змін на міграційні процеси у середні віки». Для цього скористайтеся додатковими джерелами інформації. Організуйте обговорення есеєвих ділок.
6. Вираа «Інформація». Створіть інформацію (схеми, логічний ланцюжок чи іншу візуалізацію, на ваш вибір) події Великої переселення народів. Відобразіть у ній перебіг міграційних рухів на теренах сучасної України.

7

Одними із останніх, як вважається, «нову батьківщину» віднайшли для себе угри, які упродовж IX – початку X ст. осіли у центральноевропейській Паннонії, утворивши тут свою могутню державу. Детальніше про це також йтиметься згодом.

Вір, але перевір

Вандалізм, на жаль, існує досі. Закони різних держав передбачають суворі покарання за псування історичних пам'яток. Так, у Сінгапурі вандалізм пріоріюють до спроби державного перевороту. За псування Колизею в Римі у 2014 році сучасного вандала, який надіявся на цегляні стіни амфітеатру літеру «Ж», засудили до 4 місяців в'язниці умовно і виплати 20 000 євро за звадані збитки.

За умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини чи їх частин в Україні передбачено

кримінальне покарання: від величезних штрафів до 6 років позбавлення волі. Так, Стаття 298 Кримінального кодексу України забороняє незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини, особливо щодо пам'яток національного значення чи з метою пошуку рухомих предметів, що походять із об'єктів археологічної спадщини. У 2019 році в Україні встановлено кримінальну відповідальність у вигляді обмеження волі на строк від 3 до 6 років за нарусу над пам'ятниками, спорудженими на честь осіб, які захищали незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України.

1. Покажіть на карті напрямки Великому переселення народів. Чи охопив цей процес терени сучасної України?
2. Ознайомтеся з фрагментами праці Амміана Марцеліана та Прокопія Кесарійського. Що в життєвому укладі гунів дивувало римського історика? Який кінцевий пункт переселення вандалів наводить візантійський історик? Знайдіть його на карті.
3. Укладіть план до тексту підпараграфа 2.3, визначивши в ньому етапи Великої переселення народів.

Календарним плануванням передбачено уроки-практикуми. У підручнику для цих уроків – параграфи з особливою структурою

§ 4. Варварські королівства в Європі. ПРАКТИКУМ

Згадайте...

- кого у Римській імперії вважали варварами;
- з якими варварськими народами воював Рим?

Як ви розумієте... — поняття «політичний устрій», «варварське королівство», «середньовічне королівство»?

Чи знаєте ви, що...

- засновник Франкського королівства Хлодвіг вступив на трон після смерті свого батька у віці 15 років?

4.1. ТЕОРІЯ.

4.1. Карта Європи у ранньому Середньовіччі

Як ви пам'ятаєте, варвари ще від IV ст. масово оселялися на території Західної Римської імперії. Тамтешня влада не могла

I.3. Вправа «Де і чому?»

Запишіть, скориставшись додатковими джерелами, короткі відомості з історії варварських держав. Виконайте завдання онлайн гри «Варварські королівства».

Корисна гра:
«Варварські королівства»
<https://learningapps.org/display?v=pkst3iaik20>

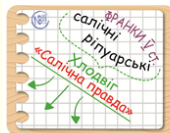

II. Працюємо з інформацією історичного змісту

II.1. Вправа «Салічна правда»
Опрацюйте фрагмент «Салічної правди». Визначте за текстом джерела:

1. Для кого, на вашу думку, створювався цей документ. Яку функцію він мав виконувати?
2. Які види злочинів згадуються у документі?
3. Які види покарань передбачені правовими нормами?
4. Які соціальні категорії населення згадуються у документі?
5. Яку інформацію про господарське життя франків можна віднайти у джерелі?
6. Доведіть, що застосування покарання у вигляді грошового штрафу було доволі розповсюдженим явищем.

Календарне планування інтегрованого курсу

«ІСТОРІЯ: УКРАЇНА І СВІТ», 7 клас

(70 годин)

Модельна навчальна програма

«Історія: Україна і світ. 7–9 класи (інтегрований курс)» (варіант 2)

для закладів загальної середньої освіти (автори: Власова Н.С., Желіба О.В., Кронгауз В.О., Секиринський Д.О., Щупак І. Я.)

I семестр

№ ур.	Дата уроку	Тема уроку	Примітки, \$§
1		Вступ. Середньовіччя як історична епоха.	\$1.
-		Розділ 1. Народження середньовічної Європи	
2		Запад античного світу	\$2.
3		Слов'яни	\$3.
4		Варварські королівства в Європі. ПРАКТИКУМ	\$4.
5		Імперія Карла Великого та її розпад	\$5.
6		Візантійська імперія — наступниця Риму	\$6.
7		Перші держави народів Центральної Європи	\$7.
8		Нормани	\$8.
9		Русь-Україна за перших князів	\$9.
10		Русь-Україна і Візантія. ПРАКТИКУМ	\$10.
11		Християнська церква в IV–XI століттях	\$11.
12		Русь-Україна за Володимира Великого. Раньофеодальна імперія	\$12.
13		Русь-Україна за Ярослава Мудрого і його синів.	\$13.
14		Русь-Україна за Володимира Мономаха	\$14.
15		Русь-Україна: розквіт державності. ПРАКТИКУМ	\$15.
16		Узагальнення розділу 1	

Титул XLI § 1. Якщо хто позбавить життя вільного франка або варвара, що живе за Салічним законом, і буде викритий, — присуджується до сплати 8000 денарів, що становить 200 солівідів».

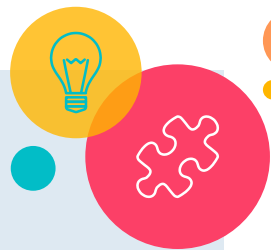
(*1) Solid — золота римська монета, прийнята у Франкській державі; ділився на срібні денарі. Один солід дорівнював 40 денарям.

III. Виявляємо повагу до гідності людини та соціальної активність

III.1. Вправа «Середньовічні закони»

Варварські правди — записи звичаєвого права. Окрім «Салічної правди», існували Рипуарська правда, Бургундська правда, Алеманська правда, Саксонська і Туринська правди. Поміркуйте, яке значення у формуванні правових традицій Середньовіччя мало створення цих писаних збірників законів.

Основа для навчальної програми вчителя

10	§10. Русь-Україна та Візантія. ПРАКТИКУМ	<p>усвідомлювати давньоруське суспільство як складову суспільства середньовічної Європи.</p> <ul style="list-style-type: none">визначити особливості політичного устрою Руської Землі (у зіставленні з варварськими королівствами, імперією Карла Великого, Візантією);дати перших русько-візантійських договорів <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none">усвідомлювати давньоруське суспільство як складову суспільства середньовічної Європи.	
11	§11 Християнська церква в IV–XI століттях. Припинення гонінь на християн. Біблія. Вселенські собори. Організація християнської церкви на Сході та на Заході. Ієрархія небесна і земна. Аврелій Августин. Папська держава. Ірландська церква. Християнство та язичництво. «Великий розкол» 1054 року. Католицизм та православ'я.	<p>Базові знання:</p> <ul style="list-style-type: none">причини та наслідки розколу християнської церкви;межі поширення впливу католицької та православної церков. <p>Розуміння:</p> <ul style="list-style-type: none">основні відмінності між католицизмом і православ'ям;роль вчення Аврелія Августина у християнській церкві;поняття «церковний собор», «церковна ієрархія», «Папа Римський», «патріарх», «митрополит», «єпископ», «чорне» та «біле» духовництво;особливості функціонування теократичної Папської держави; заснування та особливості церкви Ірландії. <p>Вміння:</p> <ul style="list-style-type: none">визначати відмінності між католицизмом і православ'ям, порівнювати їх, визначати межі впливу католицької та православної церков;характеризувати особливості функціонування теократичної Папської держави, церкви Ірландії. <p>Ставлення: формулює та аргументовано висловлює власні судження стосовно ролі християнської церкви для середньовічної Європи.</p>	
12	§12 Русь-Україна — раньофеодальна імперія.	<p>Базові знання:</p> <ul style="list-style-type: none">правління князя Володимира Великого, дата впровадження християнства як державної релігії,	

Збереження
заявленої
у модельній
програмі пропорції
між історією
України та історією
світу
(70 : 30)

**Історія
України**

**Поєднання тематики
історії України та
всесвітньої історії
в одному параграфі**

**Всесвітня
історія**

Дата уроку	Тема уроку	Примітки, §§	Іст України / ІстСвіту / Матеріал обох окремих курсів
	Вступ. Середньовіччя як історична епоха.	§1.	
	Розділ 1. Народження середньовічної Європи		-
	Занепад античного світу	§2.	
	Слов'яни	§3.	
	Варварські королівства в Європі. ПРАКТИКУМ	§4.	
	Імперія Карла Великого та її розпад	§5.	
	Візантійська імперія — наступниця Риму	§6.	
	Перші держави народів Центральної Європи	§7.	
	Нормани	§8.	
	Русь-Україна за перших князів	§9.	
	Русь-Україна і Візантія. ПРАКТИКУМ	§10.	
	Християнська церква в IV–XI століттях	§11	
	Русь-Україна за Володимира Великого. <u>Раньофеодальна імперія</u>	§12	
	Русь-Україна за Ярослава Мудрого і його синів.	§13.	
	Русь-Україна за Володимира Мономаха	§14.	
	Русь-Україна: розквіт державності. ПРАКТИКУМ	§15.	
	Узагальнення розділу 1		-

Дата уроку	Тема уроку	Примітки, §§	Іст України / ІстСвіту Матеріал обох окремих курсів
	Вступ. Середньовіччя як історична епоха.	§1.	
	Розділ 1. Народження середньовічної Європи		
	Занепад античного світу	§2.	
	Слов'яни	§3.	
	Варварські королівства в Європі. ПРАКТИКУМ	§4.	
	Імперія Карла Великого та її розпад	§5.	
	Візантійська імперія — наступниця Риму	§6.	
	Перші держави народів Центральної Європи	§7.	
	Нормани	§8.	
	Русь-Україна за перших князів	§9.	
	Русь-Україна і Візантія. ПРАКТИКУМ	§10.	
	Християнська церква в IV–XI століттях	§11	
	Русь-Україна за Володимира Великого. Раньофеодальна імперія	§12	
	Русь-Україна за Ярослава Мудрого і його синів.	§13.	
	Русь-Україна за Володимира Мономаха	§14.	
	Русь-Україна: розквіт державності. ПРАКТИКУМ	§15.	
	Узагальнення розділу 1		-

Авторський підхід

Інтегрований курс: переваги і ризики

Всього 4-5
тематичних
оцінювань
на рік

Одна сторінка
в журналі,
один підручник,
один зошит

Розуміння єдності
та взаємозв'язку
історичних процесів,
структурно-логічних
зв'язків

Острах перед ЗНО (НМТ) і ДПА
Відсутність «ідеальної програми»
Боязнь «втратити» історію України

Менша кількість сторінок з навчальним матеріалом (в порівнянні з двома підручниками окремих курсів сумарно – це «+» чи «-»?)

